Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administratiune, piața mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 143. Brașovŭ, Vinerĭ, 2 (14) Iulie 1893.

Nou abonamentŭ la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Iulie 1893 st. v.

s'a deschisŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	12 fl.
pe șése lunĭ	6 fl.
pe trei lunĭ	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	40 francĭ
pe șése lunĭ	20 „
pe trei lunĭ	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	**2 fl.**
pe șése lunĭ	**1 fl.**

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	**8 francĭ**
pe șése lunĭ	**4 „**

Abonarea se póte face mai ușorŭ prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Brașovŭ, 1 Iulie v.

Nu de multŭ amŭ reprodusŭ unele pasagie mai remarcabile dintr'unŭ raportŭ ce l'a primitŭ diarulŭ „Egyetértés“ din Bucurescĭ, asupra mișcării naționale din România și a efectelorŭ ei pentru causa ardelenéscă. Amŭ adausŭ atuncĭ, că este bine sĕ cunóscemŭ părerile ce le conține acestŭ raportŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ numitulŭ diarŭ se ocupă multŭ de cestiunea română și face așa dicêndŭ opiniunea publică maghiară cu privire la ea.

Eată care este, pe scurtŭ, părerea Ungurului din vorbă cu privire la mișcarea națională din România. Elŭ scrie între altele:

„Așa credŭ, că mișcarea națională română nu causéză atâtea neplăcerĭ guvernului unguresců, câte causéză guvernului românŭ. Acésta e caracteristicŭ, dér așa este. *Causa fraților români asupriți este aicĭ* (în România) *o puternică armă de agitația în mâna opositiei*, dér o armă **nu în contra Maghiarilorŭ, ci în contra guvernului lorŭ propriu** (românŭ)...

Acéstă părere însĕ nu-o întâlnimŭ numai în fóia kossuthistă maghiară, ci vedemŭ că este cu tenacitate susținută și de foile maghiare guvernamentale. „Pester Loyd“, în numĕrulŭ sĕu dela 7 Iulie, dice:

„...Cei carĭ stau la spatele întregei mișcărĭ, (din România) nicĭ că se gândescŭ a da conaționalilorŭ, carĭ trăescŭ sub sceptrulŭ unguresců, sprijinulŭ moralŭ, ce'lŭ pretextéză uneltele lorŭ, *ci le este mai multŭ de aceea, de a crea guvernului actualŭ românŭ dificultăți înăuntru, ca și în afară...*“

Foile maghiare presentă prin urmare tótă mișcarea națională din România în favorulŭ Românilorŭ asupriți numai ca o agitațiune susținută și nutrită mai multŭ în modŭ artificialŭ din partea opositiei de acolo cu scopŭ de a rĕsturna guvernulŭ. In acelașĭ timpŭ presentă pe guvernulŭ românŭ, ca fiindŭ fórte strîmtoratŭ prin mișcarea națională, căreia „bucurosŭ i-ar pune capĕtŭ, decă ar puté“.

Se nasce acuma întrebarea de unde își tragŭ contrarii noștri informațiunile, pe basa cărora ajungŭ la asemenĭ stranie conclusiunĭ?

Nu ni-s'au datŭ și nu ni-se dau óre nouĕ și Europei întregĭ cele mai vie și îmbucurătóre dovedĭ despre aceea, că frații noștri în România au îmbrățișatŭ și îmbrățișéză cu căldură causa nóstră dintr'unŭ colțŭ alŭ țĕrii până în celălaltŭ, fără cea mai mică deosebire de partidŭ?

Nu amŭ vĕdutŭ tocmai în dilele aceste, că diarele din România de tóte nuanțele, acele ale partidei dela putere, ca și acele din opositiune, au pledatŭ în favorulŭ nostru contra prigonirilorŭ și a asupririlorŭ, ce îndurămŭ?

S'ar puté óre și numai presupune, că curentulŭ naționalŭ, care a datŭ nascere mișcării din România în favorulŭ nostru și care a deșteptatŭ ecoulŭ simpaticŭ causei românismului în tóte statele culte ale Europei, ar fi unŭ productŭ mai multŭ artificialŭ, fără rădăcinĭ afunde în inima poporului, binevenitŭ pentru orĭ și cine ar voi sĕ'lŭ esploateze în folosulŭ unorŭ interese egoistice, fiă de partidŭ, fiă de ocârmuire?

Nu mai este de lipsă, credemŭ, a rĕspunde la acéstă întrebare. Fiăcare Românŭ adevĕratŭ va rĕspinge cu indignare o astfelŭ de însinuațiune, care îi vatĕmă simțulŭ naționalŭ.

Cu tóte aceste e faptŭ, că contrarii neamului românescŭ se simtŭ încuragiați în uneltirile lorŭ prin astfelŭ de idei și presupunerĭ prejudițióse onórei nóstre naționale.

Care este isvorulŭ acestorŭ idei și presupunerĭ? Pe ce fapte se întemeiéză informațiunile stranie ale foilorŭ unguresci?

Despre acésta vomŭ vorbì într'unŭ articulŭ următorŭ.

CRONICA POLITICA.

— 1 (13) Iulie.

Fóia francesă „L'Eclair“ publică unŭ primŭ articulŭ iscălitŭ de Flourens, fostulŭ ministru de esterne alŭ Franciei. Articululŭ pórtă titlulŭ **„Românii și Maghiarii“** și se ocupă de asupririle și nedreptățirile, ce le suferimŭ noi Românii din partea elementului dela cârma statului. Vorbindŭ de țĕranulŭ românŭ dice, că vĕdêndu-lŭ ocupatŭ cu munca câmpului, par'că vedĭ reînviatŭ pe unŭ colonistŭ de-ai lui Traianŭ și când 'lŭ audĭ grăindŭ, recunoscĭ îndată tote consonanțele limbei latine. Vorbindŭ de Maghiarĭ, dice d-lŭ Fourens, că ei în lipsa numĕrului, se folosescŭ de neînfrânata lorŭ erergie și de spiritulŭ lorŭ de stăpânire absolută. E curiósă privelișcea, care o oferă acestŭ poporŭ, dice mai departe autorulŭ articulului, care numai erĭ alaltăerĭ trăia sub jugulŭ centralismului austriacŭ și care liberatŭ de acestŭ jugŭ, vré acum sĕ foloséscă numai pentru sine libertățile, sĕ absórbă pe tóte celelalte popóre și sĕ le nimicéscă. Pentru a atinge ținta doririlorŭ lorŭ destrăbălate, Maghiarii aduseră legĭ aspre de maghiarisare, așa că în asile băeții naționalităților trebue sĕ învețe, sĕ vorbéscă și sĕ cânte unguresce, începêndŭ dela vêrsta de 3 anĭ. Totŭ așa se întêmplă în șcólele elementare, în gimnasii și la universitățĭ. S'ar puté dice fără esagerația — continuă d-lŭ Flourens, — că întregŭ învĕțĕmêntulŭ publicŭ din Ungaria nu este decâtŭ o fabrică de maghiarisare. La fine articululŭ dice, că Maghiarii cu Românii, carĭ formeză două insule bătute de valurile oceanelorŭ slave și germane, ar puté sĕ formeze simburele acelei Confederații europene orientale, pe care o preconisau publiciștii, carĭ visau o barieră între pangermanismŭ și panslavismŭ. Visulŭ acesta însĕ nu se póte realisa, câtă vreme Maghiarii dușmănescŭ pe Românĭ și câtă vreme adânca divergență, causată prin maghiarisarea volnică, dintre Românĭ și Maghiarĭ, nu va înceta.

*

Diarulŭ croatŭ starcevicianŭ *„Hrvatka“* se ocupă într'unŭ articulŭ cu anexarea **Dalmației la Croația**, dicêndŭ între altele: A sositŭ timpulŭ, ca sĕ începemŭ a lucra. Unŭ patriotŭ croatŭ a făcutŭ la timpulŭ sĕu propunerea, ca deputații dalmatinĭ sĕ între de-a dreptulŭ în dieta provincială din Agramŭ. Afacerea acésta trebue pusă odată în cursŭ, ca sĕ putemŭ vedé urmările. Și în Dalmația și în Croația trebue sĕ constituimŭ comitete pentru afacerea acésta, ca nu cumva *anexarea* sĕ dispară dela ordinea dilei.

*

Clerulŭ gr. or. sêrbescŭ a așternutŭ

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

Trăsăturĭ din viéța poporului românŭ din Valea-Jiului.

(Fine).

La femei împletitulŭ pĕrului e caracteristicŭ. Din mijloculŭ frunții, dela cărarea despărțitóre până la urechĭ, atâtŭ de o parte, câtŭ și de alta, conducŭ câte două séu trei rêndurĭ de împletiturĭ fine de pĕrŭ până la urechĭ, de ambe părțile, apoi restulŭ îlŭ adună în formă de conciu de două părțĭ ale capului*), peste care punŭ apoi învĕlitórea de geolgiu albŭ, numită „propódă“. Acéstă propódă formézá esclusivŭ acoperemêntulŭ capului la femei. Cu capulŭ descoperitŭ nu umblă. Când se află în doliu, ca semnŭ distinctivŭ, peste propódă légă curmedișŭ, peste frunte, o năframă vênĕtă séu négră, ér bărbații umblă cu capulŭ descoperitŭ.

La grumadĭ pórtă mărgele, séu, carĭ suntŭ mai cu stare, talerĭ de mare prețŭ.

Restulŭ trupului îlŭ acopere cămașa, care e lucrată de mâna propriă, din pânză de casă séu de geolgiu. Partea superióră a trupului o apĕră contra frigului scurteica, de colóre albă de lână, numită „laibĕrŭ“, séu pieptarulŭ lucratŭ cu multă măestriă, de către măestri naționalĭ. Iérna se întrebuințéză și așa numita „șubă muierésca“, care e totŭ toga și are forma unei reverendĭ preoțescĭ, acoperindŭ întregŭ trupulŭ. Acésta de-asemenea se lucréză din lână albă. Când îmbracă acestŭ vestmêntŭ, afară de cingĕtóre, pentru partea inferióră a trupului nu mai folosescŭ nimicŭ, decâtŭ încălțămintea, ér în casulŭ contrarŭ se încingŭ dinainte cu șurțŭ, care de comunŭ e de lână de colóre galbină albastră, cu vergĭ negre, sure séu roșii, și-lŭ pregătescŭ Jienele cu mâna proprie. Une-orĭ e și de colóre négră; marfă de boltă însĕ spre acestŭ scopŭ nu se folosesce.

Din dĕrĕtŭ, Jienele folosescŭ cĕtrința, pe care o numescŭ „opregŭ“. Pregătirea opregului este unulŭ din cele mai admirabile și mai frumóse specimene de industriă națională. In loculŭ opregului mai folosescŭ încă și indumentulŭ numitŭ „borcă“, care de comunŭ are colóre négră, încrețitŭ frumosŭ de susŭ până josŭ, acoperindŭ întrégă partea dindĕrĕtŭ până sub șurțŭ. La brêu, în jurulŭ unei curelușe, nevestele și fetele pórtă o mulțime de inele. Picióreie suntŭ apĕrate de elementele esterne prin ciórecĭ până la genunchĭ.

La fete îmbrăcămintea e totŭ aceeașĭ ca și la femei. Semnulŭ distinctivŭ e împletitulŭ pĕrului. Pe lângă cosiță (chică), care atêrnă în josŭ pe spate, mai ducŭ una asemenea grósă din mijloculŭ frunții, până la urechia dréptă, unde o împreună apoi cu cea de pe spate. Capulŭ îlŭ mai acoperŭ cu năframă de têrgŭ, mai multŭ însĕ îlŭ pórtă descoperitŭ.

Ce privesce acésta încălțămintea, atât la bărbațĭ, câtŭ și la femei și copii, este esclusivŭ opinca. In timpii din urmă însĕ, în urma contactului cu streinii, au începutŭ a se introduce și cismele. Acestea se folosescŭ însĕ numai la ocasiunĭ solemne.

In privința materială, până mai de curêndŭ, poporulŭ nostru Jianŭ a statŭ destulŭ de bine, prăsindŭ cu deosebire oi și vite multe, din alŭ cărorŭ venitŭ își acopereau tóte trebuințele. De câtva timpŭ încóce însĕ, în urma esproprierei pentru colonii, a ocârmuirei slabe și a desfrêului produsŭ prin multele crâșme jidovescĭ, a începutŭ a scăpăta.

In privința culturală suntŭ cam înapoiațĭ. Causa este a se căuta în împrejurările locale nefavorabile, precum și în aceea, că până la deschiderea minelorŭ de cărbunĭ, Valea Jiului a fostŭ ca și închisă de către cealaltă lume. Chiar astădĭ, esceptionândŭ generațiunea mai tênĕră, abia afli într'unŭ satŭ 2—3 ómenĭ, carĭ sĕ-șĭ scie scrie numele. Mulțămită însĕ autorităților școlare cofesionale, astădĭ se arată începuturĭ îmbucurătóre și pe aci, căcĭ se ridică școle corĕspundĕtóre și se provĕdŭ cu dascălĭ conscii de chiămarea lorŭ. Acésta și este fórte de doritŭ, căcĭ altcum pierdemŭ totŭ terenulŭ pe Jiu, copleșitŭ fiindŭ în continuu de streinĭ, carĭ numai binevoitorĭ nu suntŭ poporului nostru.

Simțulŭ religioso-moralŭ, în urma contactului cu streinii și a demoralisătórelorŭ crîșme jidovescĭ, a scădutŭ în poporulŭ nostru. Cu regretŭ trebue sĕ constatŭ, că în Duminecĭ și sĕrbătorĭ bisericele suntŭ

*) Nemeșoicele facŭ numai unŭ conciu în ceafă, spre distingere. Așa în Paroșenĭ, Iscronĭ etc. Impregiurarea acésta dă capului la cele din tâiu o periferiă mare lată, ér la cele din urmă înaltă conică.